

ทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า
กรณีศึกษากิจการต่อเนื่องประมง จังหวัดสมุทรสาคร
Attitudes Influencing an Access to Health Services of Myanmar
Transnational Workers: A Case Study of Thai Seafood Processing
Industry in Samutsakhon Province

เพชรารณ ชัชวาลชาวนชานกิจ¹ และพรรณรัตน์ อารณพิศาล²
Petcharaporn Chatchawanchanakit¹ and Pannarat Arphonpisan²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติในด้านต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า กรณีศึกษา กิจการต่อเนื่องประมง จังหวัดสมุทรสาคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ แรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการธุรกิจของกิจการต่อเนื่องประมง ในจังหวัดสมุทรสาครและขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณของ Hair et al. [1] ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ราย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและหาความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.788 สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูลคือสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมานโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม และทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า สมการโครงสร้างตามสมมติฐานที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในด้านปัจจัยทัศนคติของแรงงาน(X) มีอิทธิพลต่อ การเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า กรณีศึกษา กิจการต่อเนื่องประมง จังหวัดสมุทรสาคร (Y) เท่ากับ 0.81 พิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวชี้วัดในแต่ละด้านพบว่า ปัจจัยด้านทัศนคติของแรงงาน ตัวชี้วัดด้านการสื่อสารในการรับบริการ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.85 ($\lambda_{x1} = 0.85$) ตัวชี้วัดด้านความเชื่อในการรักษาพยาบาล มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.72 ($\lambda_{x2} = 0.72$) และตัวชี้วัดด้านความเลื่อมล้ำทางสัญชาติ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.70 ($\lambda_{x3} = 0.70$) ส่วนการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า กรณีศึกษา กิจการต่อเนื่องประมง จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ตัวชี้วัดที่ 5 คือ เจ้าหน้าที่และบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการตามบัตรประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติมีความรู้ความสามารถและความเต็มใจในการให้บริการ เช่น อธิบายคำไม่ตรี การให้ความช่วยเหลือในการสื่อสารกับชาวต่างด้าว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด 0.85 ($\lambda_{y5}=0.85$) สามารถยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การเข้าถึงบริการสุขภาพ ทัศนคติ แรงงานต่างด้าว

Abstract

The objective of this quantitative research was to study attitudes influencing an access to health services of Myanmar transnational workers: a case study of Thai seafood processing industry in Samutsakhon province. Samples were Myanmar transnational workers in Thai seafood processing industry in Samutsakhon province and the sample size calculated by Hair et. al. (2010) was 400 workers of the population. The research instruments were Index of item – Objective Congruence tested questionnaires with the Cronbach's alpha coefficient of 0.788. The statistics for data analysis were descriptive statistics and inferential statistics by an analysis of the relationship between independent variables and dependent variables. The statistics

¹ อ., ภาควิชาพื้นฐาน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังวิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ 86160

² อ., พิเศษคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 73000

¹ Lecturer, Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang Prince of Chumphon Campus, 86160.

² Lecturer, Management Program, Nakhon Pathom Rajabhat University, Nakhon Pathom, 73000

for data analysis also included a hypothesis testing by using structural equation model. The results revealed that the factors of workers' attitudes (X1) had influence on an access to health services of Myanmar transnational workers: a case study of Thai seafood processing industry in Samutsakhon province (Y) to be equal to 0.81 due to an adaptation of structural equation model to be consistent with empirical data. Considering the weight of the indicators in each factor, it was found that indicator of service communication of factors of workers' attitudes had the weight of elements which was equal to 0.85 ($\lambda_{x_1} = 0.85$). Indicator of healthcare belief had the weight of elements which was equal to 0.72 ($\lambda_{x_2} = 0.72$) and indicator of nationality disparity had the weight of elements which was equal to 0.70 ($\lambda_{x_3} = 0.70$). In regard to an access to health services of Myanmar transnational workers: a case study of Thai seafood processing industry in Samutsakhon province, findings showed that the fifth indicators were knowledgeable and service minded medical personnel who provided health services to transnational workers with health insurance cards. As a result of the ability to deliver good services, the mentioned indicators had the most weight of elements to be equal to 0.85 ($\lambda_{y5}=0.85$) with statistical significance at the level of .05

Keywords: Access to Health Services, Attitudes, Transnational Workers

บทนำ

การพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) และ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่กล่าวถึงการพัฒนาและการขยายตัวอย่างรวดเร็วของภาคอุตสาหกรรมประกอบ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงแนวทางการบริหารจัดการของภาครัฐบาลเพื่อเร่งแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของแรงงานต่างด้าว ส่งผลให้กำลังการผลิตของประเทศลดลงและอัตราพึ่งพิงสูงขึ้นประเทศเกิดสภาวะขาดแคลนแรงงาน ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่าง ๆ จึงต้องแสวงหาแรงงานเข้ามาทดแทน การเปลี่ยนแปลงในด้านของเทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคม ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายการลงทุนและการเคลื่อนย้ายแรงงาน เศรษฐกิจที่มีการเติบโตทำให้มีความต้องการแรงงานอย่างมาก นำไปสู่รูปแบบของสังคมของอุตสาหกรรม ที่เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ เศรษฐกิจเจริญเติบโตในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 14 ต่อปี ผลกระทบที่เกิดขึ้นทำให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่างๆต้องแสวงหาแรงงานเข้ามาทดแทน โดยเฉพาะงานประเภท 3 D ได้แก่ งานที่เสี่ยง (Dangerous) งานที่หนัก (Difficult) และงานที่สกปรก (Dirty) ซึ่งงานประเภทดังกล่าวเป็นงานที่แรงงานคนไทยไม่สนใจ และไม่มี ความประสงค์ที่จะทำเนื่องจากมีทางเลือกอื่นที่มากกว่า ปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประเทศ ในด้านการให้บริการ หรือการดูแลแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว อาทิ การกำหนดเงื่อนไขในการเข้าประเทศของกองตรวจคนเข้าเมือง การกำหนดเงื่อนไขการทำงานผ่านกระทรวงแรงงาน กองงานคนต่างด้าว หรือการดูแลในประเด็นของสุขภาพ ของหน่วยงานสาธารณสุข

ตามวัตถุประสงค์ขององค์การอนามัยโลกที่กำหนดว่า “Health for All” ตั้งแต่พ.ศ.2543 กล่าวว่าบุคคลควรได้รับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขตามสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่มนุษย์พึงมีพึงได้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิในสุขภาพ “Right to Health” รวมทั้งสิทธิในการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าว (The Right of Access to Health Services in the Host Country) [2] ในการดำเนินการบริการสุขภาพให้กับแรงงานต่างด้าวนั้นกระทรวงสาธารณสุขได้เริ่มจัดการอย่างเป็นระบบในพ.ศ.2547 โดยมีกิจกรรมสำคัญ 4 ด้านประกอบด้วย การตรวจสุขภาพประจำปี บริการด้านรักษาพยาบาล บริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค และการเฝ้าระวังโรค แรงงานต่างด้าวจะต้องจ่ายต่อคนต่อปี ในราคา 1,900 บาท แบ่งเป็นค่าการตรวจและประเมินสุขภาพ 600 บาท และค่าประกันสุขภาพ 1,300 บาท และผู้มีสิทธิจะต้องร่วมจ่ายในการเข้ารับบริการครั้งละ 30 บาท โดยสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการตั้งแต่การเริ่มตรวจสุขภาพจนถึงการจัดเครือข่ายและรูปแบบการให้บริการ มีหน่วยบริการตามแนวทางโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าสำหรับแรงงานต่างด้าว ปัจจุบันแรงงานต่างด้าวถูกกฎหมายที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยเป็นแรงงานต่างด้าวที่พิสูจน์สัญชาติมีจำนวนมากที่สุด คือ เมียนมาร์ [3] จากรายงานวิจัยของเพชรภรณ์ ชีวาลชาญชนกิจและพรรณรัตน์ อารณพิศาล เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า กรณีศึกษากิจการต่อเนื่องประมง จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านทัศนคติต่อการเข้ารับบริการสุขภาพ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเข้าถึงบริการ

สุขภาพของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าในกิจการต่อเนื่องประมง จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของปัญหา การเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยซึ่งมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศ

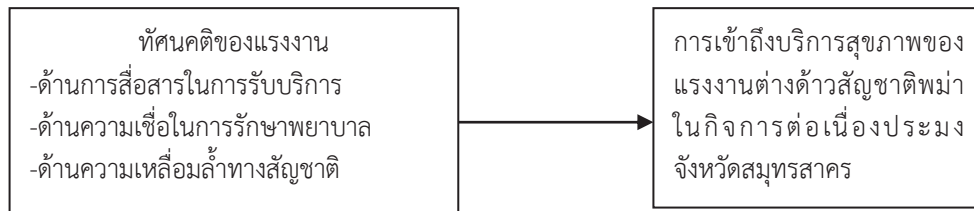
ในประเด็นของแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยนั้นเป็นเรื่องสำคัญมากเนื่องจากแรงงานมีความสำคัญต่อการพัฒนา เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพราะต้องมีการใช้แรงงานต่างด้าวเป็นจำนวนมาก ประกอบกับ ความเชื่อมั่นในการลงทุน ส่งผลต่อการบริหารจัดการเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว ที่สามารถปรับปรุงและพัฒนาการทั้งในด้านของการสนับสนุนเพื่อให้ แรงงานต่างด้าวสามารถรับรู้สิทธิต่าง ๆ รวมทั้งในด้านการเตรียมความพร้อมของการให้บริการเพื่อให้การเข้ารับบริการมี ความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงนำมาซึ่งการศึกษาครั้งนี้ [3]

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณประชากรในการศึกษา คือ แรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ที่ทำงานอยู่ใน สถานประกอบการธุรกิจกิจการต่อเนื่องประมง ในจังหวัดสมุทรสาคร และกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ขนาดของกลุ่ม ตัวอย่างโดยใช้การคำนวณของ Hair *et al.* [1] ได้กลุ่มตัวอย่าง ทั้งสิ้น 400 ราย เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสอบถาม ที่ได้มี การแปลเป็นสองภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาพม่า โดยมีการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญแล้วจะนำ แบบสอบถามมาทดสอบเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ผลการทดสอบความเชื่อมั่น 0.78 ซึ่งอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ในการวิเคราะห์ ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ สถิติเชิงอนุมานโดยใช้วิธีการวิเคราะห์สถิติ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม และทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง โดยมีค่าที่ใช้ ตรวจสอบความกลมกลืนและค่าที่สอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิด

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า กรณีศึกษา กิจการต่อเนื่องประมง จังหวัดสมุทรสาคร” ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่ง ประกอบด้วย ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ และแนวคิดทฤษฎีการเข้าถึงบริการสุขภาพ นำมาซึ่งกรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาทัศนคติของแรงงาน มีผลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า กรณีศึกษา กิจการต่อเนื่องประมง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปพบว่า แรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 20-25 ปี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30 มีสถานภาพครอบครัวสมรสแล้ว จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.5 สถานภาพทางกฎหมาย ส่วนใหญ่มีใบอนุญาต จำนวน 347 คน คิดเป็นร้อยละ 86.8 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ระยะเวลาในการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงเวลา 5-10 ปี จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 62.3 ประเภทของที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่พักอาศัยในสถานประกอบการ จำนวน 377 คน คิดเป็นร้อยละ 94.3 ช่วงระยะเวลาในการทำงาน ส่วนใหญ่ทำงานในช่วงเวลา ตั้งแต่ 8.00-16.00 จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 63.8 จำนวนชั่วโมงในการทำงานต่อวัน ส่วนใหญ่ทำงานตั้งแต่ 4-8 ชั่วโมง จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.2 รายได้ที่ได้รับต่อวัน ส่วนใหญ่อยู่ที่รายได้ 301-500 บาทต่อวัน จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 และส่วนใหญ่ไม่ทราบเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของการเข้าถึงบริการสุขภาพ จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 55.2

ผลระดับความคิดเห็นของทัศนคติของแรงงานต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพพบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าระดับอยู่ในระดับมากและปานกลาง โดยที่ทัศนคติที่มีผลต่อการเข้าถึงบริการ

สุขภาพ ในประเด็นของการสื่อสารในการรับบริการพบว่า ความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาไทย เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเมื่อเทียบกับเรื่องอื่น ๆ ในประเด็นการสื่อสารในการรับบริการโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.36) ขณะที่ประเด็นความเชื่อในการรักษาพยาบาลพบว่า ความเชื่อที่ว่าเมื่อเจ็บป่วยควรไปรับการรักษาที่สถานพยาบาล มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเมื่อเทียบกับความเชื่ออื่น ๆ ในประเด็นความเชื่อในการรักษาพยาบาล โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.43) และในประเด็นความเหลื่อมล้ำทางสังคมพบว่า ความแตกต่างด้านสัญชาติไม่เป็นอุปสรรคในการรับการรักษาพยาบาลเท่าเทียมกับคนไทยตามบัตรประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเมื่อเทียบกับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำอื่น ๆ ในประเด็นความเหลื่อมล้ำทางสังคมโดยมีค่าเฉลี่ย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.45) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในแง่อันดับความสำคัญพบว่า ความแตกต่างด้านสัญชาติไม่เป็นอุปสรรคในการรับการรักษาพยาบาลเท่าเทียมกับคนไทยตามบัตรประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 1 และ ความแตกต่างด้านศาสนาไม่เป็นอุปสรรคในการรักษาพยาบาลเท่าเทียมกับคนไทยตามบัตรประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.30)

การเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวพบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความรู้ในระดับมาก โดยที่ในประเด็นของสถานพยาบาลที่ให้บริการตามบัตรประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติมีจำนวนมากและตั้งอยู่กระจายตัวในแหล่งชุมชนที่แรงงานต่างด้าวอาศัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับที่ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.73) ขณะที่กระบวนการขั้นตอนในการให้บริการตามบัตรประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติมีความคล่องตัวไม่ยุ่งยากล่าช้าเข้าใจง่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.63)

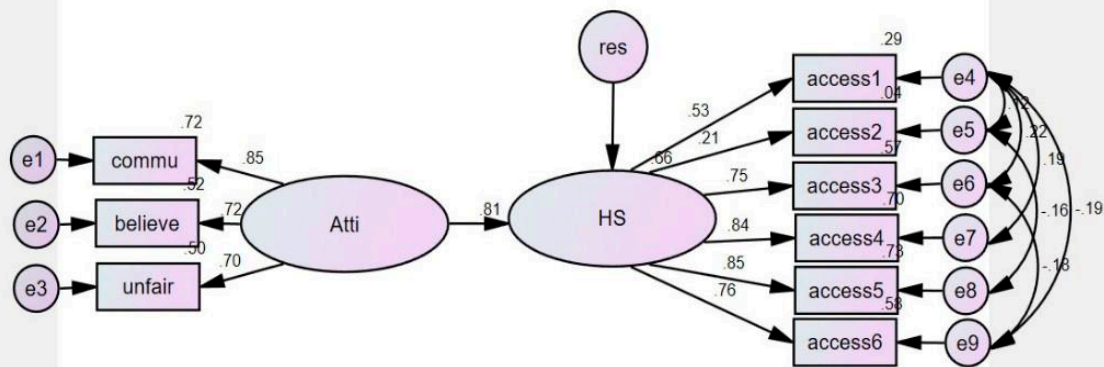
การแสดงความสัมพันธ์เพียร์สัน (r) โดยภาพรวมตัวแปรอิสระหรือปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า กรณีศึกษา กิจการต่อเนื่องประมงทั้ง 3 ตัวแปรมีค่าระหว่าง 0.26-0.63 แสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรตามหรือ การเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า กรณีศึกษา กิจการต่อเนื่องประมงโดยค่า Significance เท่ากับ 0.00 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในแต่ละตัวแปรกับตัวแปรตามพบว่า ทิศนคติของแรงงานมีผลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า กรณีศึกษา กิจการต่อเนื่องประมงที่ระดับ 0.63 โดยค่า Significance เท่ากับ 0.00 แสดงว่า ทิศนคติของแรงงาน ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า กรณีศึกษา กิจการต่อเนื่องประมงซึ่งเป็นตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การทดสอบดัชนีที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องและความกลมกลืนของตัวแปรกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า ตัวแปรมีความสอดคล้องเชิงประจักษ์ในทุกค่าดัชนีที่ใช้ตรวจสอบความเหมาะสมของโมเดล

ตารางที่ 1 ดัชนีที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องและความกลมกลืนของตัวแปรกับข้อมูลประจักษ์

ลำดับที่	ค่า	เกณฑ์	ตัวแปรหลังปรับ	
1	χ^2	$0.01 < p < 1.00$	14.630	✓
2	df	$0.00 < \chi^2 / df \leq 3$	13	✓
3	χ^2 / df	$0.00 < \chi^2 / df \leq 3$	1.125	✓
4	GFI	$0.90 < GFI \leq 1.00$	.992	✓
5	AGFI	$0.90 \leq AGFI \leq 1.00$	.972	✓
6	RMSEA	$0.00 \leq RMSEA \leq 0.08$	.018	✓
7	CFI	$0.95 \leq CFI \leq 1.00$	.999	✓
8	NFI	$0.90 \leq NFI \leq 1.00$	.991	✓

หมายเหตุ/ หมายถึง ผ่านเกณฑ์ผลการทดสอบดัชนีที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องและความกลมกลืนของตัวแปรกับข้อมูลเชิงประจักษ์

Chi-square = 14.630, df = 13, chi-square/df = 1.125, p = .331,
GFI = .992, AGFI = .972, CFI = .999, NFI = .991, TLI = .997, RMSEA = .018

ภาพที่ 2 โมเดลสมการโครงสร้างทัศนคติของแรงงาน มีผลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพ
ของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า กรณีศึกษา กิจการต่อเนื่องประมง

เมื่อพิจารณาตามค่าของน้ำหนักองค์ประกอบพิจารณาตามตัวแปรแฝงพบว่า ปัจจัยทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า กรณีศึกษากิจการต่อเนื่องประมง จังหวัดสมุทรสาครพบว่า ทัศนคติด้านการสื่อสารในการรับบริการมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.85 ($\lambda_{x1} = 0.85$) มีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาคือ ทัศนคติด้านความเชื่อในการรักษาพยาบาลมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.72 ($\lambda_{x2} = 0.72$) และค่าที่มีอิทธิพลน้อยที่สุด คือ ทัศนคติด้านความเหลื่อมล้ำทางสัญชาติมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.70 ($\lambda_{x3} = 0.70$)

เมื่อพิจารณาทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า กรณีศึกษากิจการต่อเนื่องประมง จังหวัดสมุทรสาครพบว่า ตัวชี้วัดที่ 1 สถานพยาบาลที่ให้บริการตามบัตรประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติมีจำนวนมากและตั้งอยู่กระจายตัวในแหล่งชุมชนที่แรงงานต่างด้าวอาศัย องค์ประกอบเท่ากับ 0.53 ($\lambda_{y1} = 0.53$) ตัวชี้วัดที่ 2 คือ การเดินทางไปสถานพยาบาลที่ให้บริการตามบัตรประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติมีความเหมาะสม เช่น ไม่นานเกินไป ไม่ไกลจนเกินไปมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.21 ($\lambda_{y2} = 0.21$) ตัวชี้วัดที่ 3 คือ สถานพยาบาลที่ให้บริการตามบัตรประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติมีเจ้าหน้าที่และบุคลากรทางการแพทย์เพียงพอในการให้บริการมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.75 ($\lambda_{y3} = 0.75$) ตัวชี้วัดที่ 4 คือ คิดว่าคุณภาพของสถานพยาบาลตามบัตรประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ มีความเหมาะสม เช่น สะอาด มีพื้นที่นั่งรอรับบริการอย่างไม่แออัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.84 ($\lambda_{y4} = 0.84$) ตัวชี้วัดที่ 5 คือ เจ้าหน้าที่และบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการตามบัตรประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติมีความรู้ความสามารถและความเต็มใจในการให้บริการ เช่น อธิบายขั้นตอน การให้ความช่วยเหลือในการสื่อสารกับชาวต่างด้าว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.85 ($\lambda_{y5} = 0.85$) และตัวชี้วัดที่ 6 คือ กระบวนการขั้นตอนในการให้บริการตามบัตรประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติมีความคล่องตัวไม่ยุ่งยากล่าช้าเข้าใจง่ายมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.76 ($\lambda_{y6} = 0.76$)

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาทัศนคติของแรงงาน มีผลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า กรณีศึกษา กิจการต่อเนื่องประมง จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติของแรงงานต่างด้าว ในด้านการสื่อสารในการรับบริการ ความเชื่อในการรักษาพยาบาล และความเหลื่อมล้ำทางสัญชาติมีผลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพและสามารถพยากรณ์การเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าได้ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยอื่น ๆ ที่อธิบายความสัมพันธ์ของทัศนคติของผู้รับบริการที่มีผลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพ ดังเช่น Millet, J. D. [4] ที่อธิบายว่า สิ่งที่เป็นตัวกำหนดในการ

เข้าถึงบริการสุขภาพ ประกอบด้วย ค่านิยม ทศนคติ ความเชื่อ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัย เป็นต้น รวมทั้งปัจจัยอื่นที่ประกอบกระตุ้นใจเลือกใช้บริการ เช่นเดียวกับที่ Penchansky, R. and Thomas, J. W. [5] อธิบายว่า การยอมรับคุณภาพการบริการ ยอมรับบริการที่มีประสิทธิภาพ ความเป็นธรรม มีความพึงพอใจในบริการ นำไปสู่การตัดสินใจเข้ารับบริการ การยอมรับความเชื่อและทศนคติ เป็นประเด็นสำคัญที่ Gulliford, M. [6] อธิบายว่า การให้บริการสุขภาพจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างทางสังคม วัฒนธรรม และทางด้านกายภาพ มีการยอมรับคุณภาพ นอกจากนั้นในการศึกษาวิจัยในประเทศไทยต่างพบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่าง ปัจจัยทัศนคติของผู้รับบริการโดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานต่างด้าว และการเข้าถึงบริการสุขภาพ ดังเช่น การศึกษาของมูลนิธิวิจัยไทย [7] ที่พบว่า ทศนคติดั้งเดิมก่อนการเดินทางเข้ามาในประเทศไทยของแรงงานต่างด้าวซึ่งมีความคิดความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ เป็นฐานเดิมอยู่แล้ว ทำให้การทำงานด้านสุขภาพและการส่งเสริมการเข้าถึงบริการสุขภาพจะต้องสอดคล้องกับความเชื่อของกลุ่มเป้าหมายด้วย เช่น มีบางกลุ่มชาติพันธุ์ ห้ามกินยาคุมกำเนิด เป็นต้น การศึกษาของสุรสม กฤษณะจุฑะ และคณะ [8] ที่พบว่า การละเมิดสิทธิมนุษยชน นำไปสู่การละเลยสิทธิสุขภาพของบุคคลรวมถึงแรงงานข้ามชาติ การละเมิดมาจากมายาคติในความ “เป็นอื่น” ทำให้แรงงานข้ามชาติมีสถานะเป็นพลเมืองชั้นสองความเป็นอื่นทำให้คนไทยรู้สึกถึงการแย่งงาน การแย่งทรัพยากรในการรักษาพยาบาลในยามเจ็บป่วย ความคิดเรื่องการเป็นอื่นนี้ นำไปสู่การเลือกปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นการทำงาน สิทธิทางกฎหมาย หรือแม้แต่การรักษาพยาบาลที่จะมีความซับซ้อนทางการเลือกปฏิบัติ เมื่อเป็นแรงงานข้ามชาตินอกกฎหมาย การศึกษาของสมพงศ์ สระแก้ว [9] ที่พบว่า การเข้าถึงบริการสุขภาพ เกิดจากเหตุปัจจัยหลายประการ ปัจจัยประการหนึ่ง คือ ต้องมีการยอมรับในการใช้บริการ การศึกษาของสมชาย นันทวัฒน์นารณ์ [10] พบว่า การเข้าถึงบริการสุขภาพต้องมีการยอมรับในการให้บริการ การศึกษาของศราวุธ เหล่าสาย [11] พบว่า ความสามารถสื่อสารภาษาไทยได้มีความสัมพันธ์กับสิทธิและการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ จึงอาจกล่าวได้ว่าองค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ นำไปสู่การสนับสนุน แนวคิดทฤษฎีที่อธิบายถึงความสำคัญของปัจจัยทัศนคติของแรงงานต่างด้าวกับการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าว กล่าวคือ ยิ่งแรงงานต่างด้าวมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับวิธีการแนวทางในการเข้ารับบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าว รวมทั้ง หากมีการสื่อสารที่ถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจตรงกัน ย่อมทำให้การเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวเกิดผลในทางปฏิบัติได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมสำหรับการให้การปฏิบัติและการบริการกับผู้มารับบริการ เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดี ความเป็นธรรม มีการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการให้บริการ เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในการรับบริการ

คำขอขอบคุณ

ขอขอบพระคุณทุกท่านในความกรุณาและการดูแล ให้คำปรึกษา และเมตตาในการให้คำแนะนำและการตอบข้อสงสัยและให้ความกรุณาในการตรวจสอบเครื่องมือและการตอบแบบสอบถามทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- [1] Hair, Jr. F., Black, W. C., Babin, B. J. and Anderson, R. E. (2010). **Multivariate Data Analysis** (7th ed.). New Jersey : Pearson.
- [2] องค์การแรงงานระหว่างประเทศ. (2551). **มาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิแรงงานข้ามชาติ: แนวทางสำหรับผู้กำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติในเอเชียและแปซิฟิก**. กรุงเทพฯ : สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ.
- [3] เพ็ชรภรณ์ ชัชวาลชาญชนกิจ และพรณรัตน์ อาภรณ์พิศาล. (2558). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า กรณีศึกษากิจการต่อเนื่องประมง จังหวัดสมุทรสาคร”, **วารสารวิชาการ**. 21(2), 80-89.
- [4] Millet, J. D. (1954). **Management in the Public Service**. New York : McGraw Hill.
- [5] Penchansky, R. and Thomas, J. W. (1981). “The concept of Access Definition and Relationship to Consumer Satisfaction”, **Medical**. 19(2), 127-140.
- [6] Gulliford, M. (2001). **Access to Health care, CCSDO**. Retrieved September 24, 2016, from <http://www.sdo.lshtm.uk/PDF/Access Scoping Exercise Report>.

- [7] มูลนิธิรักไทย. (2554). การศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาบริการและการใช้บริการเพื่อพัฒนาระบบการเงินการคลัง สุขภาพ และการจัดบริการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการสำหรับแรงงานข้ามชาติ : กรณีศึกษา จังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดระยอง. กรุงเทพฯ : เครือสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- [8] สุรสม ฤกษ์ณัฐ และคณะ. (2550). สิทธิสุขภาพสิทธิมนุษยชน (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี : สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ.
- [9] สมพงศ์ สระแก้ว. (2553). เมื่อนโยบายด้านสุขภาพแรงงานข้ามชาติไม่คุ้มครองการรักษาทางเลือกพื้นบ้านแรงงาน ต้องรอดในสถานการณ์ความเสี่ยงยามนี้. สืบค้นเมื่อ 24 พฤศจิกายน 2557, จาก www.thaigo.org.
- [10] สมชาย นันทวัฒน์กรณ. (2552). การเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานข้ามชาติในสถานีนอนมัย สันพระเนตร อำเภอ สันทราย จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [11] ศราวุธ เหล่าสาย. (2555). การเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานข้ามชาติชาวพม่าในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัด ขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.